

ПРОУЧВАНЕ НА ОТНОШЕНИЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ 5. – 8. КЛАС КЪМ ФИЗИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТА В ГРАДОВЕТЕ ШУМЕН И СМЯДОВО

Крум Ст. Мунев

INVESTIGATION FOR 5. – 8. CLASS STUDENTS ATTITUDE TO SUBJECT "PHYSICAL EDUCATION" AND TO SPORT IN TOWNS SHUMEN AND SMIADOVO

Krum St. Minev

ABSTRACT: This report present results of sociology survey conducted with pupils from 5. – 8. class. His goal was to explore the analogies and differences in attitude to the sport and the educational process in physical education between pupils in towns Shumen and Smiadovo.

KEYWORDS: sport, physical education, the educational process.

Изследването е финансирано по проект № РД-08-89/03.02.2017 г. от параграф на фонд „Научни изследвания“ на ШУ „Епископ Константин Преславски“.

ВЪВЕДЕНИЕ

В съвременното европейско училище, от което е част и българското, се полагат все повече усилия за постигане на уеднаквяване на критериите при обучаване и оценяване на учениците. Независимо, че във всички училища това се прави, различните условия, кадрови потенциал и местни традиции в населените места водят до определени различия.

Проведеното национално изследване през 1970 г. на физическото развитие, физическата дееспособност и нервно-психическата реактивност на населението в България показва, че факторът местожителство се отразява върху показателите, които характеризират физическото развитие и други характеристики на населението. Тази констатация ни подсказва, че вероятно това се отнася и до отношението на личността към спорта, тъй като обществените нагласи имат доста силно влияние върху формирането на една личност с нейните интереси, предпочитания и мислене.

Във формирането на мисленето на децата и подрастващите важна роля играе менталитетът на обществото и на средата. Допускаме, че изследване, което е проведено на териториален признак, повишава информативността относно физическите и психическите особености на учениците [5].

В подтекст на изложеното у нас се породи интерес към проблема за отношение на учениците към физическо възпитание и спорта в училище, в зависимост от специфичните характеристики на населеното място, в което живеят. Впоследствие **целта** се разшири, а именно *да разгледаме актуалните проблеми и тенденции на физическото възпитание и спорта в училищата на община Шумен и Смядово през призмата на сходствата и разликите в мнението и отношението на учениците.*

Предмет на изследването са социалните аспекти на физическото възпитание и спорта, които се отнасят до учащите се в градовете Шумен и Смядово.

Обект на изследване са конкретни предпочитания, действия и интегралното отношение на учениците към физическото възпитание и спорта в цитираните общински системи.

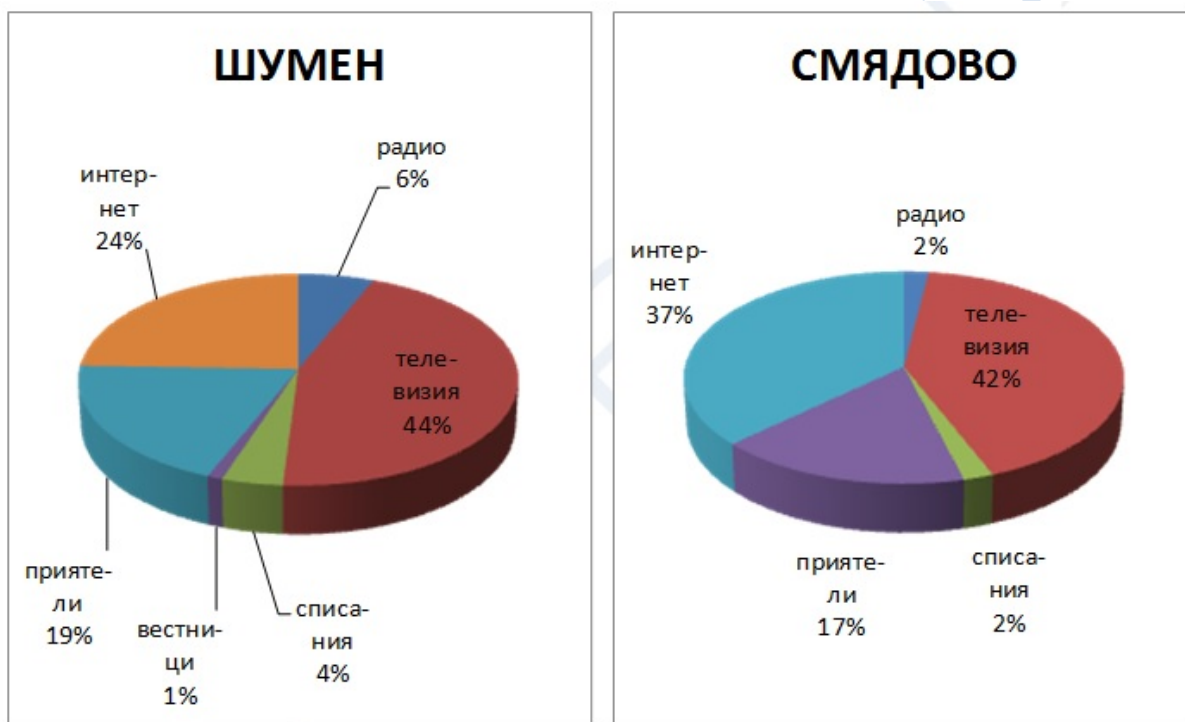
Субекти на изследване – общо 216 ученици от прогимназиалния етап на основна образователна степен: 120 от П^{по} ОУ “Д-р Петър Берон“, СУ “Йоан Екзарх Български“ и СУ “Сава Доброплодни“ в гр. Шумен и 96 от СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в гр. Смядово.

Основни методи, които използвахме, са:

- **сбор на данни чрез анкета**, която съдържа петнадесет въпроса с алтернативни отговори;
- **статистически и графични методи**;
- **сравнителен анализ**.

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

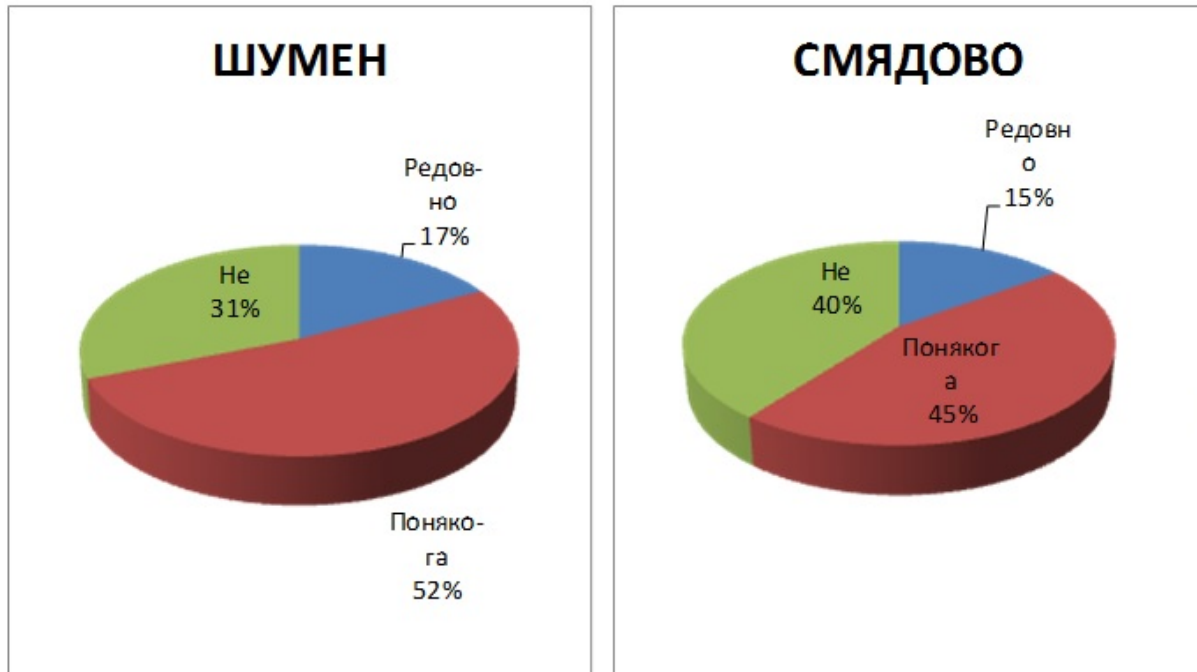
На въпроса: *От къде получавате спортна информация?* (фиг.1) конфигурацията на разпределението на отговорите при учениците от гр. Шумен е следната: телевизия – 44%, интернет – 24%, приятели – 19%, радио – 6%, списания – 4%, вестниците – 1%. Разпределението на отговорите при учениците от гр. Смядово пък е: телевизия – 42%, интернет – 37%, приятели – 17%, радио – 2%, списания – 2%.

Фиг. 1

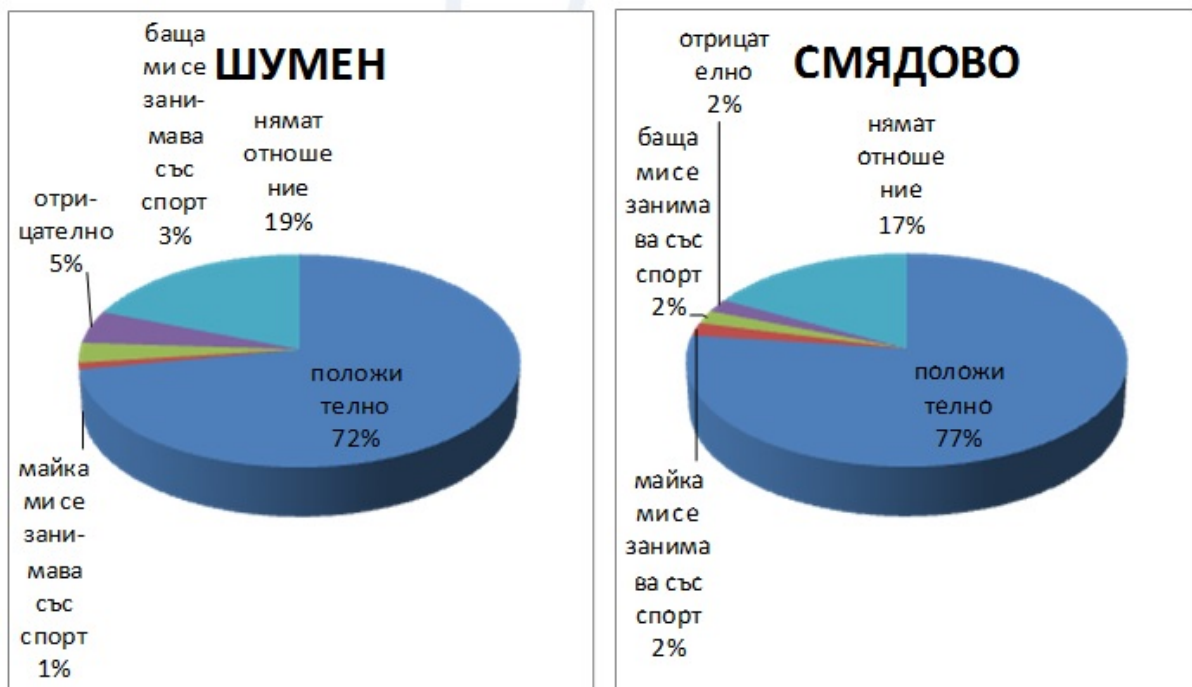
Видно е, че съществени разлики няма, което се отнася и за двата пола.

На въпроса: *Следите ли спортни предавания по медиите?* (фиг.2) отговорите при учениците от гр. Шумен се разпределят, както следва: понякога – 52%, не – 31%, редовно – 17%; а при учениците от гр. Смядово отговорите са: понякога – 45%, не – 40%, редовно – 15%.

Фиг. 2

На въпрос №3: *Какво е отношението на родителите Ви към спорта?* (фиг. 3) - отговорите се разпределят по следния начин: 72% от учениците от гр. Шумен са заявили, че родителите им имат положително отношение към спорта; 19%, че родителите им нямат никакво отношение към спорта и според 5% – родителите им имат отрицателно отношение към спорта; едва при 3% от отговорите бащата се занимава със спорт и в момента, а при майките това е само 1%.

Фиг. 3

Въпреки високия процент (72%) от родителите с положително отношение към спорта, едва 4% от тях спортуват за здраве към момента на проучването.

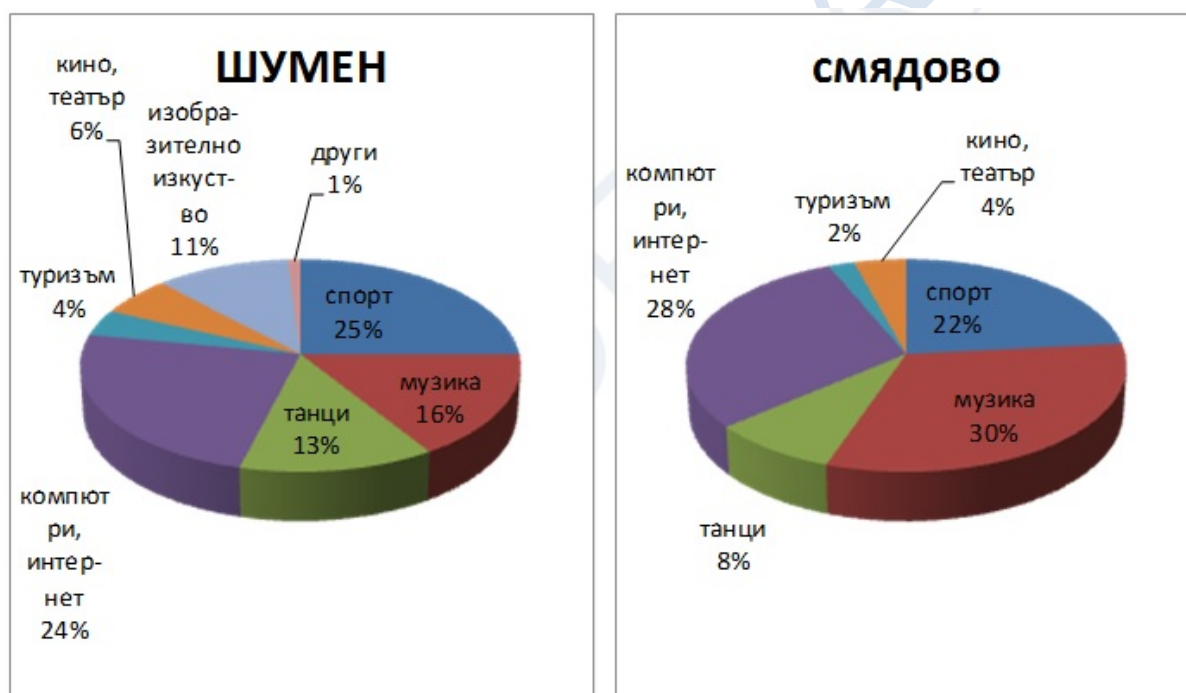
Картината за гр. Смядово е следната: 77% от анкетираните са заявили, че родителите им имат положително отношение към спорта; 17%, че родителите им нямат никакво отношение към спорта; а 2% от родителите им имат отрицателно отношение към спорта. Едва 2% от бащите и майките се занимават със спорт в момента.

Въпреки високия процент (77%) от родителите с положително отношение към спорта, едва 4% от тях упражняват двигателни дейности за здраве към момента на анкетирането.

На въпроса *Какви интереси имате извън училище?* (фиг. 4) – отговорите при учениците от гр. Шумен се разпределят по следния начин: спорт – 25%, компютри, интернет – 24%, музика – 16%, танци – 13%, изобразително изкуство – 11%, кино, театър – 6%, туризъм – 4%, други – 1%;

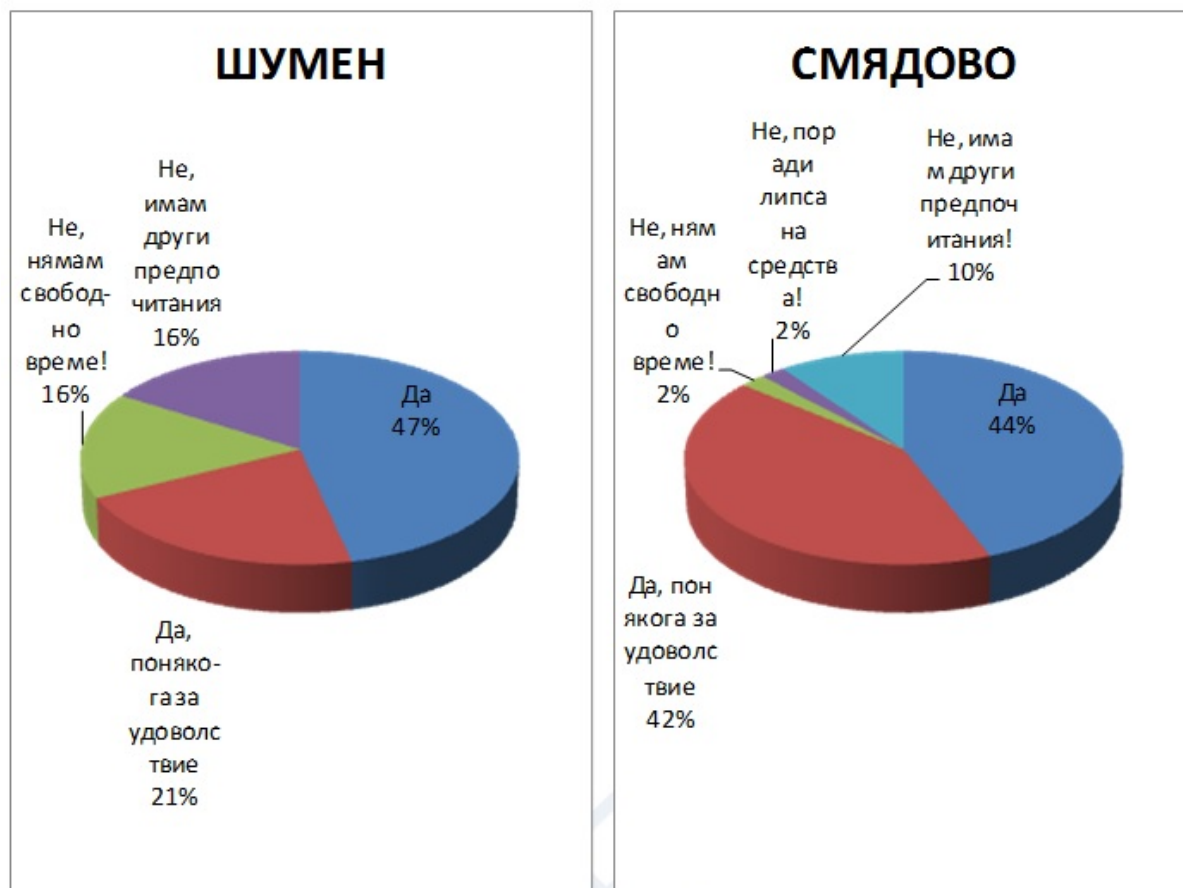
Отговорите на същия въпрос при учениците от гр. Смядово се отличават със следната динамика: спорт – 22%, компютри, интернет – 28%, музика – 30%, танци – 8%, изобразително изкуство – 3%, кино, театър – 4%, туризъм – 2% и други 2%;

Проучването разкри, че в свободното си време учениците от гр. Смядово предпочитат повече музиката, докато учениците от гр. Шумен избират занимания, свързани с изобразителното изкуство.

Фиг. 4

Интересни са отговорите на въпроса: *В момента занимавате ли се с някакъв вид спорт* (фиг. 5)? Процентът ученици от гр. Шумен, занимаващи се със спорт е 68%, като 47% от тях спортуват редовно, а 21% понякога – за удоволствие. Неспортуващите преставляват 32%, 16% нямат свободно време за това, а 16% имат други предпочитания.

Фиг. 5

Процентът на учениците от гр. Смядово, занимаващи се със спорт, е 86%, като 44% спортуват редовно, а 42% – понякога за удоволствие. Неспортуващите представляват 14%, 2% нямат свободно време, 10% имат други предпочитания и 2% не спортуват поради липса на средства.

Обезпокоителен факт е, че неспортуващите ученици от гр. Шумен са двойно повече от неспортуващите ученици от гр. Смядово.

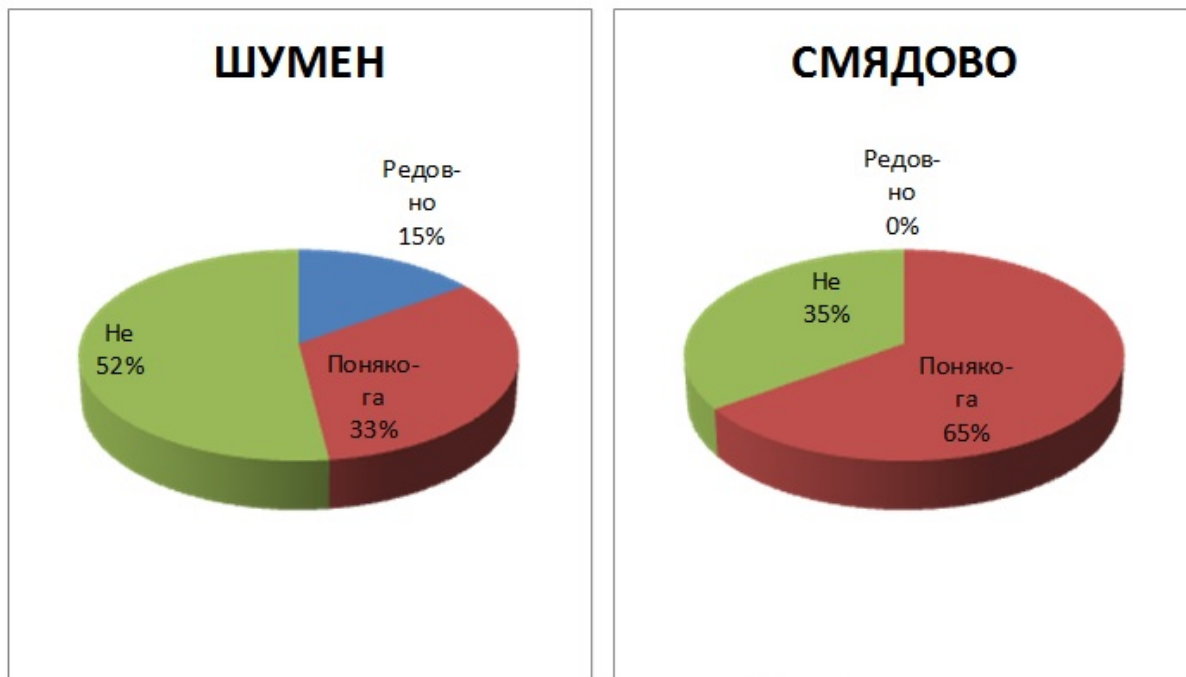
Известно е, че една от възможностите за провокиране на интерес към спорта у подрастващите е реалното посещаване на спортни състезания. Това предопредели формулирането на въпроса: *Посещавате ли спортни състезания* (фиг.6)?

52% от учениците от гр. Шумен не посещават спортни състезания, като част от тях споделят, че липсват подобни прояви по интересувания ги спорт в гр. Шумен. 15% посещават спортни състезания редовно, а останалите 33% споделят, че ги посещават понякога.

35% от учениците от гр. Смядово не посещават спортни състезания, а 65% са епизодични посетители. От изнесеното следва, че няма ученици, които посещават спортни мероприятия редовно. Причините за това вероятно са от различно естество, но нашето проучване не преследва подобна цел.

Според отговорите на учениците от гр. Шумен на въпрос № 9: *Защо участвате в часовете по физическо възпитание и спорт?* (фиг. 7): 60% от тях, за да подобрят здравето си; 24% участват по задължение (което е тревожна тенденция); 14% смятат, че способстват за разтоварване от останалите учебни предмети и 2%, защото подражават на съучениците си.

Фиг. 6

Фиг. 7

Това предопредели формулирането на въпроса: *Какво Ви харесва в урока по физическо*

възпитание и спорт? Отговорите на учениците от гр. Шумен и гр. Смядово са се разпределили по следния начин (вж.табл. №1):

таблица №1

№	Отговор	Шумен	Смядово
1	възможността да стана по-здрав(а), по-силен(а) с по-добра фигура	16%	12%
2	интересните упражнения	13%	14%
3	възможността да се научат интересни неща	10%	11%
4	възможността да се наиграем	13%	9%
5	разнообразната дейност	12%	5%
6	доброто отношение на учителя	9%	9%
7	интересните знания, които ни дава	8%	10%
8	отношението и грижата на учителя към нас	5%	6%
9	умението на учителя да ни обучава	6%	13%
10	взаимоотношенията със съучениците ми	3%	3%
11	изискванията да разберем всичко преди да го изпълним	2%	4%
12	външния вид, физическите качества и майсторството на учителя	1%	3%
13	интересното онагледяване	1%	2%

В отговорите на въпросите не се отчитат сериозни разлики, освен факта, че учениците от гр. Шумен имат желание повече да се наиграят, да станат по-здрави, по-силни и с по-добра фигура, а също така ги привлича разнообразната дейност в часовете. Учениците от гр. Смядово намират за важно умението на учителя да ги обучава и оценяват интересните знания, които им дава.

И съответно зададохме въпроса: *Какво не Ви харесва в урока по физическо възпитание и спорт?* Отговорите на този въпрос са се разпределили по следния начин (таблица №2):

Таблица №2

№	Отговор	Шумен	Смядово
1	скупните и еднообразни упражнения	15%	10%
2	не чувствам, че съм се наиграл(а)	14%	15%
3	липсата на уреди и пособия	13%	12%
4	упражненията са леснодостъпни и не изискват усилия	11%	9%
5	недостатъчното натоварване	8%	10%
6	тесният и неугледен салон	10%	3%
7	недостатъчно се помага на по-слабите	6%	5%
8	учителят иска само да изпълняваме	8%	10%
9	учителят малко обяснява	5%	4%
10	учителят не се съобразява с нашите предпочитания	5%	6%
11	прекалената строгост на учителя	3%	11%
12	липсва онагледяване	2%	6%

В отговорите на въпросите не се отчитат сериозни разлики, освен факта че учениците от гр. Шумен имат желание да спортуват в по-качествена спортна база и не харесват това, че упражненията са скучни и еднообразни. Учениците от гр. Смядово не харесват прекалената

строгост на учителя и искат по-добро онагледяване.

Интересни резултати получихме при отговорите на учениците на въпроса: *Подредете по степен на важност (от 1 до 10) според вашите предпочитания учебните предмети*: Както можеше да се очаква, класацията на учебните предмети на учениците се разминава значително от тази на родителите.

Затова при учениците от гр. Шумен първото място е за предмета „*физическо възпитание и спорт*”, а в класацията на родителите заема седмото място. На следващите три места учениците нареждат: „*български език и литература*”, „*математика*” и „*чужди езици*”, както впрочем и техните родители ги поставят в първата тройка. Последните места според класацията на учениците се заемат от учебните предмети „*химия*”, „*физика*”, „*труд и техника*” и „*биология*”. Според родителите пък те се заемат от учебните предмети: „*труд и техника*”, „*музика*” и „*изобразително изкуство*”.

При учениците от гр. Смядово предметът „*физическо възпитание и спорт*” също е поставен на първо място, а в класацията на родителите заема седмо място. На останалите три места учениците нареждат: „*музика*”, „*биология*” и „*изобразително изкуство*”, за разлика от техните родители, които поставят в първата четворка „*български език и литература*”, „*математика*”, „*чужди езици*” и „*география*”. Последните места според класацията на учениците се заемат от учебните предмети „*български език и литература*”, „*математика*”, „*химия, физика*” и „*чужди езици*”. Според родителите пък те се заемат от учебните предмети: „*музика*”, „*изобразително изкуство*” и „*труд и техника*”.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящото изследване разкри, че отношението на учениците към физическото възпитание и спорта като цяло е положително. Детайлите от анализа на резултатите показват, че по-голямата част от учениците от гр. Шумен и от гр. Смядово се интересуват от проблемите и възможностите за занимания със спорт. Това е един добър знак, който индиректно подсказва очаквания за доброто им физическо развитие, кондиция и здраве.

Обезпокоителен факт е, че голям процент от учениците (52% гр. Шумен и 35% гр. Смядово) не посещават спортни състезания. Макар и част от тях да споделят, че това се дължи на дефицита на подобни мероприятия, ние считаме, че по-скоро основната причина се крие в съвременните електронни комуникации – телевизия и интернет, които осъществяват тяхната връзка със спорта.

Изследването показва, че интересът към спорта и процентът на занимаващи се ученици в гр. Смядово е по-голям: общо 86%, като 44% спортуват редовно, а 42% понякога за удоволствие. В гр. Шумен ситуацията е със сходна динамика: 47% от общо 68% – спортуват редовно, 21% епизодично и по-скоро за удоволствие.

Не на последно място по своето значение са разкритите положения за значението на родителите за формирането на адекватно отношение на своите деца към потребността от системни занимания с двигателни активности и практикуване на видове спорт. Все още личният пример на родителите не е на необходимата висота.

Освен представената конкретика е необходимо да допълним, че подобни парциални проучвания са необходими, за да се следи пулса на социалните потребности в тази деликатна и важна сфера, каквато е физическата култура и нейните градивни компоненти – физическото възпитание и спорта.

References:

1. Yordanova, N. Optimizirane sistemata na dvigatelnoto obuchenie na uchenitshite v osnovna obrazovatelna stepen. - Disertatshiya, Shumen, 2007.
2. Nikov, A. Psikhologicheskata podgotovka i formirane na lichnostta, Sofiya, 1994.

3. Stoychev, Ch. Efektivnost na dvigatelnoto obuchenie na uchenitshite ot V-VIII klas v zavisimost ot individualnite interesi i motivatshia. - Disertatshiya, Sofiya, 2010.
4. BAN, BSFS, MNZ, MNP. Fizichsko razvitie, fizicheska deesposobnost i nervno-psihologicheska reaktivnost na naselenieto v Bulgaria, M i F, Sofiya, 1982.
5. <https://bg.wikipedia.org/wiki/>

*Krum Minev, Lecturer
Department "TMFV and Sport"
At Konstantin Preslavsky – Univesrity of Shumen
krumsm14@abv.bg*

SOCIOBRAINS